

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/107/2022
Identifikačné číslo spisu:	1516201897
Dátum vydania rozhodnutia:	29.05.2023
Meno a priezvisko:	Mgr. Renáta Gavalcová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:1516201897.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Vieri Petríkovej a členiek senátu Mgr. Renáty Gavalcovej a JUDr. Márie Trubanovej, PhD., v spore žalobkyne Poľnohospodárska Pôda s. r. o., Bratislava, Sibírska 55, IČO: 44 138 369, zastúpenej advokátskou kanceláriou LawService, s. r. o., Zvolen, Stráž 223, IČO: 36 861 723, proti žalovanej B. Y., narodenej A., T., zastúpenej spoločnosťou BIZOŇ & PARTNERS, s. r. o., Bratislava, Hviezdoslavovo nám. 25, IČO: 36 833 533, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 14C/112/2016, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 26. novembra 2020 sp. zn. 7Co/207/2019, takto

rozhodol:

I. Dovolanie z a m i e t a .

II. Žalovaná má nárok náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 09. novembra 2018 č. k. 14C/112/2016-240 (v poradí druhým) žalobu zamietol (výrok I.). Druhým výrokom rozhodol o trovách konania tak, že žalovanej priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

1.1. Svoje rozhodnutie súd právne odôvodnil ustanovením § 137, § 228 ods. 1, 2 CSP, § 46 ods. 1, § 123, § 129 ods. 1, § 130 ods. 1, § 132 ods. 1, § 133 ods. 1, 2, § 575 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“), § 6 ods. 6 zák. č. 282/2015 Z. z. o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb a o nútenom obmedzení vlastníckeho práva k nim a § 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 Z. z. Poukázal na zistený skutkový stav, z ktorého vyplynulo, že medzi žalobcom (správne „žalobkyňou“ pozn. dovolacieho súdu) ako kupujúcou a žalovanou ako predávajúcou bola 16. júna 2015 uzatvorená kúpna zmluva, predmetom ktorej bol prevod nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v katastrálnom území W., obec W., okres Nitra, zapísanej Okresným úradom Nitra, katastrálny odbor na LV č. XXXX, parcela registra „C“ evidovaná na mape určeného operátu, parc. č. XXXX druh pozemku: orná pôda o výmere 2931 m² za kúpnu cenu 1.500 eur. Žalobkyňa v žalobe uviedla, že návrh na vklad vlastníckeho práva k nehnuteľnosti

bol Okresnému úradu Nitra, katastrálny odbor doručený 22. júla 2015. Žalovaná od kúpnej zmluvy odstúpila. Žalovaná ako predávajúca a spoločnosť MH Invest, s. r. o. ako kupujúci uzatvorili 03. marca 2016 kúpnu zmluvu č. 30203/4852/2015/Lužianky/007/JulEv, predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva k parcele č. 2948 na LV č. XXXX za kúpnu cenu 44.287,41 eur. Dňa 21. júna 2016 uzavrela spoločnosť MH Invest, s. r. o. ako predávajúca a spoločnosť MH Invest II, s. r. o. ako kupujúca kúpnu zmluvu č. 20160027, predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva k tejto parcele už označenej ako ostatná plocha na LV č. XXXX.

1.2. Vláda Slovenskej republiky uznesením z 08. júla 2015 č. 401/2015 schválila návrh na vydanie osvedčenia o významnej investícii a stavba sa týka aj predmetnej nehnuteľnosti. Okresnému úradu Nitra, katastrálnemu odboru, bola dňa 22. júla 2015 doručená žiadosť Ministerstva hospodárstva SR z 20. júla 2015 o zápis predkupného práva štátu, zaevidovaná pod č. Z 5113/2015. Okresný úrad Nitra, katastrálny odbor, rozhodnutím číslo V 5250/2015 z 28. júla 2015 povolil na základe kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi stranami sporu č. 2015/6/B16 vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností v prospech žalobkyne. Okresný úrad Nitra, odbor opravných prostriedkov, referát katastra nehnuteľností rozhodnutím č. UPo 8/2015-6, OU-NR-OOP-2015/038126-6 k Pd 174/15/4403-3 V 5250/2015 z 13. októbra 2015 vyhovel protestu prokurátorky, rozhodnutie o povolení vkladu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Žalobkyňa podala proti uvedenému rozhodnutiu odvolanie, ktoré bolo Úradom geodézie, kartografie a katastra SR č. LPO - 7992/2015-Ja z 18. decembra 2015 zamietnuté. Rozhodnutím zo 17. februára 2016 bolo konanie o vklade vlastníckeho práva žalobcu zastavené. Nehnuteľnosť bola vyvlastnená rozhodnutím o vyvlastnení z 18. augusta 2016 Okresného úradu Nitra, odbor výstavby a bytovej politiky, č. OU - NR - OVBP2-2016/032185-53 v spojení s rozhodnutím Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, odbor štátnej stavebnej správy z 10. októbra 2016, č. 24929/2016/B624-SV/64203/To. Na základe rozhodnutia o vyvlastnení, prešlo vlastnícke právo k nehnuteľnosti na spoločnosť MH Invest, s. r. o. Žalobkyňa trvala na podanej žalobe v znení je zmeny a tvrdila, že má na nej naliehavý právny záujem z dôvodu, že ak by súd žalobe vyhovel, mala by nárok na vyplatenie náhrady za vyvlastnenie.

1.3. S poukazom na vykonané dokazovanie, súd prvej inštancie žalobu zamietol, nakoľko dospel k záveru, že žalobkyňa na podanej žalobe nemá naliehavý právny záujem. Uviedol, že nebolo sporné, že žalobkyňa žiada určiť vlastnícke právo spätne (ku okamihu vyvlastnenia). Žalobou podľa § 137 písm. c) CSP sa však určuje, či tu právo je alebo nie je, ale nie o tom, či tu právo v minulosti bolo. Ďalej nebolo sporné, že účelom požadovaného určenia nie je zmena osoby zapísanej ako vlastníč v katastri nehnuteľností, ale vyplatenie náhrady za vyvlastnený pozemok. Žaloba o plnenie má prednosť pred žalobou o určenie. Napokon žalobkyňa nemôže mať naliehavý právny záujem na požadovanom určení, pretože vzhľadom na vznik predkupného práva štátu po uzatvorení zmluvy ale pred vznikom vlastníckeho práva vkladom do katastra nehnuteľností (pričom predkupné právo štátu bolo následne uplatnené), nikdy žalobkyňa nebola a ani nemohla byť zapísaná ako vlastníč predmetnej nehnuteľnosti, t. j. nenadobudla, ani nemôže nadobudnúť vlastnícke právo. Žalovaná v konaní poukazovala na konanie v obdobnej veci vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 12C/107/2016, v ktorej súd prvej inštancie zamietol žalobu, kde však zmenu žaloby nepripustil. Krajský súd v Nitre tento rozsudok potvrdil rozsudkom z 27. júna 2018 č. k. 6Co/63/2018-174 s odôvodením, že žalobca nemá naliehavý právny záujem na podanej žalobe a tento nie je daný, pokiaľ výrok rozhodnutia súdu nebude zaväzovať osoby, ktoré sú ako vlastníci zapísaní v katastri nehnuteľností, pokiaľ nie sú účastníkmi konania a žalovaný nie je pasívne legitimovaný a to ani pri uplatňovaní náhrady za vyvlastnenie, pretože nie je zapísaný ako vlastníč nehnuteľnosti. Vo vzťahu k poznámke podľa § 228 ods. 2 CSP súd uviedol, že v tomto konaní žalobkyňa nežiada dosiahnutie zápisu jej osoby ako vlastníka do katastra nehnuteľností, ale ide jej o vyplatenie náhrady za pozemok, preto nie je toto ustanovenie na danú vec aplikovateľné a teda žalovanej nesvedčí pasívna vecná legitimácia (ako vlastníč nehnuteľnosti je aktuálne vedená iná osoba).

1.4. Aj keď súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobkyňa nemá na požadovanom určení naliehavý právny záujem a v zmysle ustálenej judikatúry nie je potrebné sa vecou samou zaoberať, súd považoval vo vzťahu k veci samej uviesť, že žalobe by nebolo možné vyhovieť ani z vecnej stránky, pretože určeníu vlastníckeho práva bráni dodatočná nemožnosť plnenia. V tejto súvislosti súd poukázal na

rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Sžrk/5/2017, ktorý kasačnú sťažnosť zamietol s odôvodnením, že vzhľadom na právnu podstatu predkupného práva a účel sledovaný zákonom č. 175/1999 Z. z., ktorým je zjednodušenie usporiadania vlastníckych vzťahov potrebných na prípravu stavieb, ktoré sú významnou investíciou z hľadiska celého hospodárstva Slovenskej republiky, je zmluvná voľnosť vlastníka pozemku, ku ktorému sa viaže predkupné právo štátu obmedzená priamo zo zákona. Táto skutočnosť nespôsobuje neplatnosť zmluvy, ale dodatočnú nemožnosť plnenia záväzku. Vznik predkupného práva štátu predstavuje trvalú prekážku (aj napriek zneniu § 3 ods. 7 zákona č. 175/1999 Z. z., podľa ktorého predkupné právo zanikne, ak sa do dvoch rokov odo dňa schválenia návrhu na vydanie osvedčenia o významnej investícii vládou nevykoná alebo ak sa nezačne vyvlastňovacie konanie), pretože v danej veci došlo k uplatneniu a výkonu tohto predkupného práva.

1.5. Súd sa nestotožnil ani s tvrdením žalobkyne, že v danom prípade zostávajú oprávnenému z predkupného práva nároky podľa § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka, keďže predmetné predkupné právo štátu je osobitným druhom a nevzťahuje sa naň úprava Občianskeho zákonníka. Uvedený záver je možné odvodiť aj od účelu právnej normy (§ 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 Z. z.), pretože prioritným záujmom štátu je nadobudnutie pozemkov za účelom realizovania významnej investície. V danej veci preto na predkupné právo nie je možné analógiu podľa § 853 Občianskeho zákonníka použiť ustanovenia § 603 Občianskeho zákonníka. Na základe uvedeného sa plnenie dohodnuté v kúpnej zmluve z 03. júla 2015 stalo po vzniku záväzku nemožným, povinnosť žalovanej plniť tak zanikla podľa § 575 ods. 1 Občianskeho zákonníka a tým zanikol aj tento záväzok. Žalobkyňa preto nemôže nikdy nadobudnúť vlastnícke právo k predmetnému pozemku a rovnako nemôže byť jej vlastníkom ani ku dňu vyvlastnenia tohto pozemku.

1.6. O trovách konania súd rozhodol s poukazom na § 255 ods. 1 CSP tak, že žalovanej súd náhradu trov konania nepriznal, aj keď vo veci mala plný úspech, nakoľko žiadne trovy si neuplatnila, ani jej žiadne nevznikli.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej aj ako „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 26. novembra 2020 sp. zn. 7Co/207/2019 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v celom rozsahu potvrdil a žalovanej náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

2.1. Žalobkyňa ako prvý odvolací dôvod namietala nesprávny procesný postup súdu spočívajúci v nepreskúmateľnosti, v nedostatočnom odôvodnení a arbitrárnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie, čím malo dôjsť k porušeniu jej práva na spravodlivý súdny proces. Odvolací súd však po preskúmaní rozsudku súdu prvej inštancie dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie obsahuje skutkové zistenia, právne normy aplikované súdom prvej inštancie a právne posúdenie, pre ktoré nemožno konštatovať nepreskúmateľnosť rozsudku, a tým vadu konania majúcu za následok odňatie práva na spravodlivý proces.

2.2. Zásadným odvolacím dôvodom žalobkyne bol nesúhlas s právnym názorom súdu prvej inštancie v tom, že nemá naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Vychádzala z toho, že žalovaná neplatne odstúpila od kúpnej zmluvy a v prípade neplatnosti odstúpenia by bola práve ona vlastníkom danej nehnuteľnosti. Na Okresnom súde Nitra sa pod sp. zn. 12U/4/2016 vedie konanie, v ktorom vyvlastiteľ zložil do súdnej úschovy peňažnú náhradu za vyvlastnenie, ktorú súd prijal, ale doposiaľ nevyplatil príjemcovi. Podľa § 6 ods. 6 zák. č. 282/2015 Z. z. sa náhrada, ktorú nemožno vyplatiť preto, lebo do dňa vykonateľnosti vyvlastňovacieho rozhodnutia nebolo právoplatne skončené konanie o dedičstve, súdne konanie, zloží vyvlastiteľ do úschovy na súde. Z uvedeného zákonného ustanovenia vyplýva, že ak by neprebiehala konanie, v ktorom sa rieši vlastníctvo k vyvlastnenému pozemku, nebol by daný ani dôvod na postup vyvlastníteľa smerujúci k odovzdaniu náhrady zo súdnej úschovy. V danom prípade však takýto dôvod daný bol, pretože k spornému pozemku sa v čase vyvlastnenia viedlo konanie o určenie vlastníckeho práva. Z rozhodnutia o vyvlastnení nepochybne vyplýva, že účastníkom konania bola aj Poľnohospodárska Pôda s. r. o. Z dôvodu, že sporná nehnuteľnosť bola vyvlastnená, žalobkyňa už logicky nemohla mať záujem na požadovanom určení. Žalobkyňa preto žiadala určiť, že bola vlastníčkou v čase vyvlastnenia, aby jej v prípade vyhovenia nároku bola vyplatená náhrada za

vyvlastnenie. Vychádzala z toho, že žalovaná neplatne odstúpila od kúpnej zmluvy a v prípade neplatnosti odstúpenia by bola práve ona vlastníkom danej nehnuteľnosti. Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody vyplývajúce z rozhodnutia o vyvlastnení, bol odvolací súd toho názoru, že je daný naliehavý právny záujem žalobkyne na určení, že bola vlastníčkou v čase vyvlastnenia. Odvolací súd vychádzal zo záveru, že rozsudok súdu určujúci vlastníctvo k spornej nehnuteľnosti v čase vyvlastnenia by žalobkyni umožnil vyplatenie náhrady za vyvlastnenie titulom vlastníctva k vyvlastnenej nehnuteľnosti, preto je daný aj jeho naliehavý právny záujem na takomto určení. V danom prípade evidentne nejde o určenie vlastníckeho práva do minulosti, žalobkyňa sa toho ani nedožaduje, a teda nežiada, aby bola zapísaná na list vlastníctva ako aktuálny vlastník vyvlastnenej nehnuteľnosti. Z obsahu zmeneného žalobného návrhu pritom vyplýva, že žalobkyňa sa snaží dosiahnuť, aby bolo v súlade s uvedeným rozhodnutím správneho orgánu určené, že jej ako vlastníčkovi vyvlastneného pozemku má byť vyplatená vyvlastňovacia náhrada. Je zrejmé, že dôvodom zloženia náhrady do úschovy bolo práve toto prebiehajúce súdne konanie, účelom ktorého bolo v končenom dôsledku určiť, komu má byť vyplatená náhrada za vyvlastnenie pozemku. V prípade kladného výsledku sporu, by bolo právne postavenie žalobkyne v konaní o úschove, ktoré na súde prebieha, istejšie. Ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov musí byť spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty (čl. 2 ods. 1 Základných princípov CSP).

2.3. Napriek inému právnomu názoru odvolacieho súdu spočívajúceho v tom, že žalobkyňa má naliehavý právny záujem na požadovanom určení, odvolací súd dospel k záveru, že v konečnom dôsledku je rozhodnutie súdu prvej inštancie vecne správne. Súd prvej inštancie, aj keď žalobu zamietol pre nedostatok naliehavého právneho záujmu, zaoberal sa nárokom žalobkyne aj z vecnej stránky. Žalobu zamietol aj z dôvodu, že určeníu vlastníckeho práva bráni dodatočná nemožnosť plnenia s tým, že zmluvná voľnosť vlastníka pozemku, ku ktorému sa viaže predkupné právo štátu obmedzená priamo zo zákona, pričom poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Sžrk/5/2017. Odvolací súd sa preto zaoberal tým, či súd prvej inštancie správne rozhodol, keď žalobu žalobkyne zamietol, a či vec správne právne posúdil.

2.4. Odvolací súd rovnako ako súd prvej inštancie dospel k záveru, že zmluvná voľnosť žalovanej ako vlastníka predmetnej spornej nehnuteľnosti, ku ktorej sa viazalo zákonné predkupné právo štátu (§ 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 Z. z. o niektorých opatreniach týkajúcich sa prípravy významných investícií a o doplnení niektorých zákonov) bola obmedzená priamo zo zákona a žalovaná ako vlastníka predmetnej nehnuteľnosti bola povinná v prípade jej zamýšľaného predaja túto prednostne ponúknuť na kúpu štátu. Z predmetného konania ďalej vyplynulo, že 08. júla 2015 vláda Slovenskej republiky uznesením č. 401/2015 schválila návrh na vydanie osvedčenia o významnej investícii na realizáciu stavby s názvom Vybudovanie strategického parku, pričom realizácia stavby sa týka aj spornej nehnuteľnosti. Týmto dňom, t. j. 08. júla 2015 vzniklo priamo zo zákona podľa § 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 Z. z. predkupné právo štátu. Kúpna zmluva medzi žalobkyňou a žalovanou bola uzatvorená dňa 16. júna 2015, teda v čase uzavretia predmetnej zmluvy nebola zmluvná voľnosť účastníkov zmluvného vzťahu obmedzená, tzn. neexistovala skutočnosť, ktorá by bránila realizácii predmetu zmluvy. Táto nastala dodatočne, až po uzatvorení zmluvy, ale pred rozhodnutím správneho orgánu o vklade, na ktorú bol správny orgán povinný prihliadnuť. Určeníu vlastníckeho práva tak, ako sa ho žalobkyňa po zmene žaloby domáha, teda bráni dodatočná nemožnosť plnenia. V tejto súvislosti odvolací súd poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Sžrl/3/2018, 3Sžrk/5/2017 a 10Sžrk/8/2017, ktoré kasačnú sťažnosť zamietli s odôvodnením, že vzhľadom na právnu podstatu predkupného práva a účel sledovaný zákonom č. 175/1999 Z. z., ktorým je zjednodušenie usporiadania vlastníckych vzťahov potrebných na prípravu stavieb, ktoré sú významnou investíciou z hľadiska celého hospodárstva Slovenskej republiky, je zmluvná voľnosť vlastníka pozemku, ku ktorému sa viaže predkupné právo štátu, obmedzená priamo zo zákona. Táto skutočnosť nespôsobuje neplatnosť zmluvy, ale dodatočnú nemožnosť plnenia záväzku.

2.5. Neprihliadnutie okresného úradu v konaní o povolenie vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností na existenciu predkupného práva štátu podľa § 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 Z. z. obmedzujúceho zmluvnú voľnosť povinného z tohto predkupného práva pri zamýšľanom prevode dotknutej nehnuteľnosti, ako na skutočnosť, ktorá má vplyv na povolenie vkladu, je v rozpore s účelom

a cieľmi zákona č. 175/1999 Z. z. a porušením § 31 ods. 1 katastrálneho zákona. Uvedené platí aj vtedy, ak predkupné právo štátu vzniklo až po uzavretí kúpnej zmluvy, ktorá je predmetom konania o povolení vkladu, keď okresný úrad je povinný skúmať, či po uzavretí zmluvy do rozhodnutia o povolení vkladu nenastali skutkové a právne zmeny, ktoré bránili vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností.

2.6. Z dokazovania vykonaného pred súdom prvej inštancie vyplynulo, že pred rozhodnutím správneho orgánu o návrhu na vklad vlastníckeho práva na základe tejto kúpnej zmluvy vzniklo štátu predkupné právo k spornému pozemku, a to priamo zo zákona dňom schválenia návrhu na vydanie osvedčenia o významnej investícii vládou 08. júla 2015. Ako konštatoval kasačný súd (vo vyššie uvedených rozhodnutiach), ak v prípade po uzavretí kúpnej zmluvy a pred rozhodnutím správneho orgánu o návrhu na vklad vlastníckeho práva vzniklo štátu predkupné právo, je správny orgán povinný na toto predkupné právo prihliadať. Uvedená skutočnosť nespôsobuje neplatnosť zmluvy, ale bráni jej realizácii a tým nastáva dodatočná právna nemožnosť dohodnutého plnenia. Vznik predkupného práva štátu predstavuje trvalú prekážku, keďže v danej veci došlo k uplatneniu a výkonu tohto predkupného práva. Na základe uvedeného sa plnenie dohodnuté v kúpnej zmluve zo 16. júna 2015 stalo po vzniku záväzku nemožným a povinnosť žalovanej plniť tak zanikla podľa § 575 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Z uvedených dôvodov odvolací súd dospel k záveru, že žalobkyňa by nemohla byť vlastníkom ani ku dňu vyvlastnenia sporného pozemku. Odvolací súd sa nestotožnil s argumentmi uvedenými žalobkyňou v podanom odvolaní a závery súdu prvej inštancie považuje za správne. Vzhľadom k vyššie uvedeným dôvodom odvolací súd nepovažoval za potrebné sa vyjadrovať k ďalším argumentom, ktoré žalobkyňa v podanom odvolaní uviedla, pretože by to nemalo žiadny vplyv na výsledok tohto konania. Odvolací súd považoval rozhodnutie súdu prvej inštancie správne aj vo výroku o trovách konania, pretože súd prvej inštancie svoje rozhodnutie v tejto časti riadne odôvodnil a odvolací súd sa s nimi v celom rozsahu stotožnil. Z uvedeného dôvodu aj v tomto výroku rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 a § 262 CSP tak, že žalovanej, ktorá bola úspešná v odvolacom konaní, priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobkyni v plnom rozsahu.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie z dôvodov podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b), písm. a) CSP (posudzujúc podanie v zmysle § 124 ods. 1 CSP, nesprávne žalobkyňou označený ako § 421 ods. 1 písm. c) CSP). Navrhla, aby dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a žalobkyni priznal náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu. Domáhala sa tiež, aby dovolací súd odložil právoplatnosť rozsudku okresného súdu v spojitosti s rozsudkom odvolacieho súdu.

3.1. Porušenie svojho práva na spravodlivý proces žalobkyňa videla v tom, že sa súd nedostatočne vysporiadal s jej argumentáciou, že výsledok konania Krajského súdu v Nitre pod sp. zn. 11S/259/2016 o správnej žalobe, ktorou napadla rozhodnutie o vyvlastnení, môže mať vplyv i na toto konanie, nakoľko môže dôjsť k zrušeniu rozhodnutia o vyvlastnení. Súd len skonštatoval, že prebiehajúce správne konania nemajú vplyv na rozhodnutie v tejto veci, s čím sa žalobkyňa nestotožňuje, nakoľko v prípade vyhovenia žalobe o preskúmanie zákonnosti vyvlastnenia by došlo k jeho zrušeniu a bolo by možné určiť, že žalobkyňa je vlastníčkou pozemku. V tomto smere by mal súd prihliadať nielen na konanie o správnej žalobe, ale aj na absolútnu neplatnosť kúpnej zmluvy uzavretej medzi spoločnosťou MH Invest, s. r. o. a MH Invest II, s. r. o., ktorej účelom bolo len obídenie splnenia zákonnej podmienky podľa ustanovenia § 2 ods. 1 písm. d) zák. č. 282/2015 Z. z. o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb. Dovolateľka namietla aj nedostatok riadneho odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu tvrdiac, že tento náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných skutočností nezhodnotil aj tieto žalovanou (zrejme má byť správne uvedené žalobkyňou, pozn. dovolacieho súdu) namietané skutočnosti, resp. dostatočným spôsobom odôvodnil ich bezvýznamnosť či irelevantnosť.

3.2. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP (správne podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP) dovolateľka poukázala na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/184/2005, 1Sžr/15/2012, a uviedla, že odvolací súd sa odklonil od rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, keď stotožnil vecnoprávne a obligačnéprávné účinky kúpnej zmluvy. To, že nedošlo k povoleniu

vkładu znamená, že nenastali vecnoprávne účinky (vlastnícke právo nebolo zapísané do katastra). Uvedené skutočnosti však nebránia súdu skúmať, či nastali obligácnoprávne účinky zmluvy, t. j. či bola zmluva platná. Žalobkyňa má za to, že neexistoval žiaden hmotnoprávny dôvod neplatnosti zmluvy. Dovolateľka poukázala na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/239/2012, 1Obdo/11/2011, 4Cdo/56/2009 a uviedla, že odvolací súd sa pri posudzovaní právnej otázky následkov spojených s predkupným právom odchýlil o d ustálenej praxe, ktorá jednoznačne hovorí o tom, že následkom vecného predkupného práva nie je neplatnosť právneho úkonu, ani dodatočná nemožnosť plnenia, osoba oprávnená z predkupného práva sa môže domáhať od nadobúdateľa, aby mu vec ponúkol na predaj, alebo jej zostane predkupné právo zachované (§ 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka). Odvolací súd uviedol, že vzhľadom na vznik predkupného práva štátu pred vznikom vlastníckeho práva žalobkyne vkladom do katastra nehnuteľností (predkupné právo štátu bolo následne uplatnené), žalobkyňa nikdy nebola a nemohla byť zapísaná ako vlastníčka pozemkov a rovnako nemôže byť ich vlastníčkou ku dňu vyvlastnenia. Dovolateľka zdôraznila, že obligácná zmluva zakladajúca právny vzťah medzi prevádzajúcim a nadobúdateľom je platná po podpísaní účastníkmi. Účinnosť zmluvy nastáva súčasne so vznikom platnej zmluvy. Rozhodnutie správy katastra o povolení vkladu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam nie je rozhodnutím, s ktorým by zákon spájal vznik účinnosti zmluvy o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnej veci (rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/184/2005 publikované v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR 5/2007). V konaní sp. zn. 1Sžr/15/2012 Najvyšší súd Slovenskej republiky riešil, či je smrť predávajúceho ako účastníka kúpnej zmluvy sama osebe dôvodom zamietnutia návrhu na vklad, pokiaľ k úmrtiu tohto účastníka prišlo v priebehu konania o povolení vkladu. Najvyšší súd skonštatoval, že nejde o dôvod pre zamietnutie návrhu na vklad a aj po smrti jedného z účastníkov trvá viazanosť prejavmi ich vôle. Dovolateľka zhrnula, že skutočnosť, že nedošlo k povoleniu vkladu znamená, že nenastali vecnoprávne účinky (vlastnícke právo nebolo zapísané do katastra), čo nebráni súdu skúmať, či nastali záväzkovoprávne účinky zmluvy.

3.3. Za právnu otázku, ktorá dosiaľ nebola dovolacím súdom riešená, dovolateľka označila „posúdenie následkov spojených s prípadným porušením predkupného práva, a to dodatočnej nemožnosti plnenia v dôsledku vzniku predkupného práva štátu“. Uviedla, že zákon o niektorých opatreniach vymedzuje len okamih vzniku predkupného práva. Predkupné právo podľa zákona o niektorých opatreniach má charakter vecného predkupného práva, t. j. pôsobí voči každému ďalšiemu právnomu nástupcovi (každému ďalšiemu vlastníčkovi nehnuteľnosti), nakoľko rovnako ako predkupné právo spoluvlastníka vzniká zo zákona. V rozsudku sp. zn. 3Cdo/239/2012 Najvyšší súd Slovenskej republiky uviedol, že: „Ak po právnom úkone porušujúcom predkupné právo podielového spoluvlastníka ten spoluvlastník, ktorého predkupné právo bolo porušené, prevedie svoj spoluvlastnícky podiel na tretiu osobu, stáva sa nadobúdateľ prevezeného podielu ex lege nielen podielovým spoluvlastníkom spoločnej veci, ale zároveň aj osobou oprávnenou z predkupného práva viazaného na spoluvlastnícky podiel. V dôsledku toho prechádzajú na neho aj oprávnenia pôvodného spoluvlastníka vyplývajúce z nerešpektovania jeho predkupného práva. Pritom nie je právne významné, či prevodca v čase, keď bol ešte podielovým spoluvlastníkom, svoje oprávnenia vyplývajúce z porušenia predkupného práva uplatnil alebo neuplatnil.“ Podľa rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Obdo/11/2011: „Ustanovenie § 603 ods. 3 sa vzťahuje iba na predkupné právo s vecnými účinkami a nemožno ho použiť v prípade porušenia obligácného predkupného práva v súvislosti s prevodom akcií. Pokiaľ povinný v rozpore s povinnosťou z predkupného práva vec predá, predkupné právo zaniká a sekundárna právna povinnosť nahradiť oprávnenému vzniknutú škodu sa môže vzťahovať len na osobu povinného, nie však na tretiu osobu.“ Podľa rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/56/2009: „Ak povinná osoba z predkupného práva neponúkne vec oprávnenej osobe (žalobcom) ku kúpe, hoci to bolo jej zákonnou alebo zmluvnou povinnosťou, a vec predá tretej osobe, nemá to za následok neplatnosť kúpnej zmluvy uzavretej medzi povinnou osobou a treťou osobou len preto, že nebolo rešpektované predkupné právo (výnimku by za platného právneho stavu mohli tvoriť len prípady podľa § 140 OZ v spojení s § 40a OZ, za predpokladu, že by sa oprávnená osoba dovolala relatívnej neplatnosti).“ Dovolateľka tvrdila, že zákon o niektorých opatreniach následky spojené s prípadným porušením predkupného práva neupravuje, preto sa subsidiárne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka. Pojmové znaky nemožnosti plnenia a následky nemožnosti plnenia sú upravené v ustanovení § 575 Občianskeho zákonníka. Podľa § 575 ods. 2 Občianskeho zákonníka plnenie nie je nemožné, najmä ak ho možno uskutočniť aj za sťažených

podmienok, s väčšími nákladmi alebo až po dojednanom čase. Z ustanovenia § 3 ods. 7 zákona o niektorých opatreniach vyplýva, že predkupné právo zaniká, pokiaľ sa do dvoch rokov nevykoná alebo nezačne vyvlastňovacie konanie. Z dikcie tohto ustanovenia vyplýva, že záväzok plniť podľa kúpnej zmluvy by bolo možné splniť aj po dohodnutej dobe. Dodatočná (právna) nemožnosť nastáva na základe právneho predpisu, ktorý subjektu zakazuje také správanie, na ktoré by bol v zmysle právneho úkonu povinný. Nemôže ísť o také správanie (resp. konanie), ktoré možno odvrátiť inými spôsobilými prostriedkami. Za dôležitú dovolateľka označila skutočnosť, že predkupné právo štátu zostáva zachované aj voči nadobúdateľovi, nemohlo preto dôjsť ani k dodatočnej nemožnosti plnenia dohodnutého v zmluve následkom predkupného práva. Poukázala na komentár k Občianskemu zákonníku, v zmysle ktorého ak nespočíva okolnosť vylučujúca plnenie vo faktickom stave, ale v stave právnom, nejde v súlade s prevládajúcou doktrínou o nemožné, ale o nedovolené plnenie, na ktoré sa vzťahuje § 39 OZ. To môže nastať v prípade dodatočnej zmeny alebo doplnenia právnej úpravy, ktorá bude mať za následok protiprávnosť a z toho rezultujúcu zakázanosť pôvodného predmetu záväzku. Dovolaťka uviedla, že ak z kogentnej úpravy § 603 Občianskeho zákonníka vyplýva, že predkupné právo zostáva zachované voči nadobúdateľovi, nemôže ísť o takúto zakázanosť pôvodného predmetu záväzku. Ide predovšetkým o predmet záväzku, subjekt záväzku nie je podstatný. Účelom predkupného práva je nadobudnutie predmetu záväzku, pričom je bez významu, či tento predmet nadobudne od pôvodného predávajúceho alebo nadobúdateľa, nakoľko zákon pripúšťa obe tieto možnosti. Podstatnou skutočnosťou je, že predkupné právo v čase podpisu zmluvy medzi sporovými stranami dňa 17. júna 2015 ešte neexistovalo. Dovolaťka zdôraznila, že principiálnou podmienkou dodatočnej nemožnosti plnenia je jej trvalý charakter (§ 575 ods. 2 OZ in fine) a neprichádza do úvahy zánik záväzku z dôvodu prechodnej nemožnosti plnenia a jeho následná obnova po odpadnutí solučnej prekážky. Z ustanovenia § 3 ods. 7 zákona o niektorých opatreniach vyplýva dočasnosť predkupného práva štátu. Dodatočná nemožnosť plnenia je podľa žalobkyne pri predkupnom práve vylúčená. Z uvedeného vyplýva, že porušenie (vecného) predkupného práva štátu podľa zákona o niektorých opatreniach nespôsobuje dodatočnú nemožnosť plnenia. Následkom nesprávneho právneho posúdenia tejto otázky odvolacím súdom žalobkyňa nemala možnosť preukázať, že pozemok nadobudla na základe platnej kúpnej zmluvy. Dodatočnú nemožnosť plnenia v dôsledku vzniku predkupného práva štátu dosiaľ dovolací súd neriešil, riešil len dôsledky prípadného porušenia (vecného) predkupného práva (akým je i predkupné právo štátu), ktorým je možnosť osoby oprávnenej z predkupného práva domáhať sa od nadobúdateľa, aby jej vec ponúkol na predaj, alebo jej zostane predkupné právo zachované (§ 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka).

4. Žalovaná vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedla, že dovolanie žalobkyne nie je dôvodné, a preto ho žiada v zmysle § 448 CSP zamietnuť.

5. Podľa § 444 ods. 2 CSP ak nejde o rozhodnutie, ktoré ukladá povinnosť plniť, dovolací súd môže na návrh odložiť jeho právoplatnosť, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa; ustanovenie § 230 tým nie je dotknuté.

5.1. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia podľa ustanovenia § 444 ods. 2 CSP a v súlade s ustálenou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie (pozri napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/144/2019, alebo 2Cdo/91/2021, ktoré prešlo aj testom ústavnosti IV. ÚS 578/2022, sp. zn. 4SŽ/165/95).

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba zamietnuť.

7. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu

znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; jeho integrálnou súčasťou je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti jeho strán, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia a na jeho riadne odôvodnenie, zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

7.2. Porušením práva na spravodlivý proces v zmysle uvedeného ustanovenia zákona treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

8. Pretože dovolateľka namietala arbitrárnosť a nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, dovolací súd pristúpil k posúdeniu argumentačnej udržateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu z pohľadu, či napĺňa záruky garantujúce, že výkon spravodlivosti v danom prípade nie je arbitrárny (svojvoľný) a či je zachované právo dovolateľa na riadne odôvodnenie rozhodnutia.

9. Ústavný súd Slovenskej republiky vo viacerých svojich rozhodnutiach, aktuálne napr. v uznesení sp. zn. III. ÚS 44/2022 z 27. januára 2022 uviedol, že arbitrárnosť sa v zásade môže prejavovať v dvoch podobách. Procesná arbitrárnosť je hrubým alebo opakovaným porušením zásadných ustanovení právnych predpisov upravujúcich postup orgánu verejnej moci, hmotnoprávna (meritórna) arbitrárnosť sa prejavuje ako extrémny nesúlad medzi právnym základom pre rozhodovanie vecí a závermi orgánu verejnej moci, ktoré sú vo vzťahu k tomuto právnemu základu neobhájiteľné všeobecne akceptovateľnými výkladovými postupmi (II. ÚS 576/2012). Z judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že arbitrárnosť (i zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí) všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prejednávaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (napr. IV. ÚS 115/03). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“). O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak sa zistí taká interpretácia a aplikácia právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

10. K námietkam dovolateľky týkajúcim sa nedostatkov odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu treba uviesť, že právo na istú kvalitu súdneho konania, ktorého súčasťou je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v sebe zahŕňajú aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006). Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi strán významnými pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07, obdobne Kraska c/a Švajčiarsko z 29. apríla 1993, Séria A, č. 254 - B, str. 49, § 30). Judikatúra

Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 09. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 09. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

11. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Prvoinštančné a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09). Podľa názoru dovolacieho súdu odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu v spojení s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 393 ods. 2 CSP a § 220 ods. 2 CSP z hľadiska formálnej štruktúry a obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok. Z odôvodnení oboch rozhodnutí sú zrejmé právne úvahy odvolacieho aj okresného súdu, ktoré viedli k prijatiu konečného záveru. Súd prvej inštancie uviedol, čo je predmetom konania, aké skutočnosti tvrdili sporové strany, z ktorých vykonaných dôkazov vychádzal, ako ich vyhodnotil, jasne a zrozumiteľne vysvetlil, ktoré skutočnosti vzal za preukázané, teda z akého skutkového stavu veci vychádzal, ktoré ustanovenia zákona aplikoval a ako vec právne posúdil a zároveň sa vysporiadal s podstatnými vyjadreniami a námietkami žalobkyne, aj žalovanej. Ani v opravnom konaní súd nemusí odpovedať na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné, alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

11.1. Pri tvrdení dovolateľky, že sa súdy nižších inštancií nedostatočne vysporiadali s jej poukazom na prebiehajúce súdne konanie o správnej žalobe, ktorou napadla rozhodnutie o vyvlastnení (Krajský súd v Nitre sp. zn. 11S/259/2016), ktorého výsledok môže mať vplyv i na toto konanie, nakoľko môže dôjsť k zrušeniu rozhodnutia o vyvlastnení, keďže len skonštatovali, že prebiehajúce správne konania nemajú vplyv na rozhodnutie v tejto veci si dovolací súd nemohol nevšimnúť, že vzápätí dovolateľka uviedla, že sa s týmto záverom nestotožňuje, nakoľko v prípade vyhovenia žalobe o preskúmanie zákonnosti vyvlastnenia by došlo k jeho zrušeniu a v takomto prípade by bolo možné určiť, že ona je vlastníčkou pozemku. Dovolaťka teda súdom nižších inštancií nevytýka nedostatok riadneho odôvodnenia, ale prejavuje svoj nesúhlas s ich závermi v snahe prezumovať, že zrušenie rozhodnutia o vyvlastnení by (automaticky) znamenalo určenie jej vlastníckeho práva. Nesúhlas dovolateľky so záverom súdu, nemožno zamieňať s nedostatkom riadneho odôvodnenia rozhodnutia.

11.2. Aj keď odvolací súd dospel k záveru, že v danej veci bol daný naliehavý právny záujem žalobkyne na určenie, že bola vlastníkom v čase vyvlastnenia, v konečnom dôsledku bolo podľa jeho názoru rozhodnutie súdu prvej inštancie v ostatných častiach správne. V reakcii na odvolaciu argumentáciu žalobkyne v podstatnom uviedol, že kúpna zmluva medzi žalobkyňou a žalovanou bola uzatvorená dňa 16. júna 2015, teda v čase uzavretia predmetnej zmluvy nebola zmluvná voľnosť účastníkov zmluvného vzťahu obmedzená, tzn. neexistovala skutočnosť, ktorá by bránila realizácii predmetu zmluvy. Táto nastala dodatočne, až po uzavretí zmluvy, ale pred rozhodnutím správneho orgánu o vklade, na ktorú bol správny orgán povinný prihliadnuť. Určeniu vlastníckeho práva tak, ako sa ho žalobkyňa po zmene žaloby domáhala, teda bránila dodatočná nemožnosť plnenia. V tomto ohľade poukázala na viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (porovnaj sp. zn. 3Sžrk/2/2018, 10Sžrk/17/2018, 6Sžrk/3/2018 a 10Sžrk/8/2017). Na základe uvedeného sa plnenie dohodnuté v kúpnej zmluve zo 16. júna 2015 stalo po vzniku záväzku nemožným a povinnosť žalovanej plniť tak zanikla podľa § 575 ods. 1 OZ. Preto by žalobkyňa nemohla byť vlastníčkou nehnuteľnosti ani ku dňu vyvlastnenia sporného pozemku. Ďalej poukázal na to, že správny orgán bol povinný prihliadnuť na existenciu predkupného práva štátu, ktoré obmedzovalo zmluvnú voľnosť prevádzajúcej osoby (žalovaného), a to bez ohľadu na skutočnosť, že predkupné právo štátu vzniklo až po uzavretí kúpnej zmluvy. Vzhľadom k uvedenému by predmetná kúpna zmluva nikdy nenadobudla svoje konštitutívne účinky vkladom do katastra nehnuteľností, preto by nikdy ani nedošlo k prevodu vlastníctva zo žalovanej na žalobkyňu. Žalobkyňa by teda nemohla byť

zapísaná ako vlastníčka predmetnej nehnuteľnosti. Súd rovnako akcentovali skutočnosť, že existujúci vlastnícky stav nebolo možné zvrátiť predmetným návrhom na určenie vlastníctva v čase vyvlastnenia bez toho, aby nebol účastník takéhoto konania subjekt, ktorý ako vlastník nehnuteľnosti je zapísaný v katastri nehnuteľností. Nadobudnutie vlastníctva vyvlastnením je osobitný druh nadobudnutia vlastníctva, ktoré nie je odvodené od práv právneho predchodcu. Aktuálny evidovaný vlastník nehnuteľnosti nie je právnym nástupcom žalovanej. Ďalšie konkrétne nedostatky dovolateľka odôvodnením rozsudkov súdov nižších inšancií nevytkla. Rovnako nešpecifikovala, v čom by mala spočívať arbitrárnosť, resp. nepreskúmateľnosť ich rozhodnutí. Dovolací súd je pritom dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). V zmysle vyššie uvedeného potom možno uzavrieť, že k porušeniu práva dovolateľky na spravodlivé súdne konanie nedostatočným odôvodnením rozsudkov súdov nižších inšancií, resp. ich arbitrárnosťou alebo nepreskúmateľnosťou nedošlo.

12. Po zistení, že dovolanie žalobkyne podané na základe § 420 písm. f) CSP je síce prípustné, ale nie je dôvodné, pristúpil dovolací súd k skúmaniu podmienok prípustnosti dovolania podaného z dovolateľkou tvrdených dôvodov podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) CSP.

13. V zmysle § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštalácie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

14. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

15. Otázka relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku), a to takú, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť z hľadiska tohto ustanovenia považovaná za významnú. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

16. V súvislosti s dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP žalobkyňa namietala nesprávne právne posúdenie vecnoprávnych a záväzkovoprávnych účinkov kúpnej zmluvy, kde sa podľa jej názoru odvolací súd odklonil od rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (porovnaj sp. zn. 2Cdo/184/2005, 1Sžr/15/2012 („to, že nedošlo k povoleniu vkladu, znamená, že nenastali vecnoprávne účinky (vlastnícke právo nebolo zapísané do katastra). Uvedené skutočnosti však nebránia súdu skúmať, či nastali záväzkovoprávne účinky zmluvy“) a „súd nesprávne posúdil následky spojené s prípadným porušením predkupného práva, porušenie (vecného) predkupného práva štátu podľa zákona o niektorých opatreniach nespôsobuje dodatočnú nemožnosť plnenia vzhľadom na úpravu (vecného) predkupného práva v Občianskom zákonníku a vzhľadom na dočasnosť trvania tohto predkupného práva podľa ustanovenia § 3 ods. 7 Zákona o niektorých opatreniach.“ Následkom nesprávneho právneho posúdenia tejto otázky odvolacím súdom žalobkyňa nemala možnosť preukázať, že pozemok nadobudla na základe platnej kúpnej zmluvy. Právna otázka - dodatočná nemožnosť plnenia v dôsledku vzniku predkupného práva štátu nebola dosiaľ dovolacím súdom riešená.

17. Relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP je právna (nie skutková) otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Musí ísť pritom o takú právnú otázku, ktorá bola podľa názoru dovolateľa odvolacím súdom vyriešená nesprávne (porovnaj § 432 ods. 1 CSP), a pri ktorej - s prihliadnutím na individuálne okolnosti veci (prípady) - zároveň platí, že ak by bola vyriešená správne,

súdy by nevyhnutne rozhodli inak, pre dovolateľa priaznivejším spôsobom. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (*questio iuris*). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (*questio facti*), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

18. Dovolací súd vychádzajúc zo žalobkyňou formulovanej otázky dospel k záveru, že tieto nekorešponujú s právnou otázkou, od vyriešenia ktorej záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. V posudzovanom prípade odvolací súd považoval rozsudok súdu prvej inštancie v zásade za vecne správny, z dôvodu ktorého ho aj potvrdil. Nosné dôvody, na základe ktorých bola nižšími súdmi žaloba zamietnutá (prvoinštančným súdom), resp. toto rozhodnutie bolo potvrdené (odvolacím súdom) spočívali v právnom názore, že v dôsledku vyvlastnenia sporného pozemku v čase pred zavkladovaním vlastníckeho práva do katastra by predmetná kúpna zmluva nikdy nenadobudla svoje konštitutívne účinky, a preto by ani nikdy právne konformným spôsobom nedošlo k prevodu vlastníctva zo žalovanej na žalobkyňu. Žalobkyňa by teda nemohla byť zapísaná ako vlastníčka predmetnej nehnuteľnosti, a to ani k času vyvlastnenia (čoho sa petitom svoje žaloby domáhala, pozn. dovolacieho súdu). Súdy rovnako vo svojich záveroch akcentovali skutočnosť, že existujúci vlastnícky stav nebolo možné zvrátiť predmetným návrhom na určenie vlastníctva v čase vyvlastnenia, bez toho, aby nebol účastník takéhoto konania subjekt, ktorý ako vlastníčka nehnuteľnosti je zapísaný v katastri nehnuteľností. Nadobudnutie vlastníctva vyvlastnením je osobitný druh nadobudnutia vlastníctva, ktoré nie je odvodené od práv právneho predchodcu. Aktuálny evidovaný vlastníčka nehnuteľnosti nie je a ani v čase vyvlastnenia nebol právnym nástupcom žalovanej.

18.1. Vzhľadom na uvedené je zrejmé, že žalobkyňou namietané dôvody nesprávneho právneho posúdenia veci nemajú žiadnu súvislosť s dôvodmi, ktoré uviedol odvolací súd vo svojom rozhodnutí, napr. so zisteným nedostatkom vecnej legitímácie na žalovanej strane, (aj) na základe ktorého bola žaloba zamietnutá. Inak povedané v dovolaní žalobkyňou namietané právne posúdenie týkajúce sa vyriešenia ňou vymedzených právnych otázok, by mohlo mať znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. a), resp. b) CSP iba vtedy, ak by výsledok riešenia týchto otázok (ich posúdenia a vyhodnotenia) predstavoval jediný a výlučný dôvod, pre ktorý bolo v spore rozhodnuté v jej neprospech (obdobne napr. aj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/296/2021 z 30. novembra 2022 a 7Cdo/207/2021 z 31. januára 2023).

19. Dovolací súd má za to, že predmetná dovolacia otázka sa teda v okolnostiach tohto dovolacieho konania netýkala takého záveru, výlučne na ktorom spočíva dovolaním napadnuté rozhodnutie. Takto dovolateľkou nastolená otázka má v danom prípade povahu akademickú, ktorej zodpovedanie dovolacím súdom by nemohlo viesť k zrušeniu alebo zmene dovolaním napadnutého rozhodnutia. Prítom cieľom civilného sporového konania (aj pred dovolacím súdom) je poskytnúť reálnu ochranu právam, nie riešiť teoretické otázky, ktorých výsledok sa nijako nepremietne do právnej sféry procesných strán.

20. So zreteľom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že v dovolaní absentuje také vymedzenie právnej otázky, od vyriešenia ktorej reálne záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu; v dôsledku čoho prípustnosť jej dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a), resp. b) CSP nevyplýva.

21. Dovolací súd tak konštatuje, že dovolanie v časti namietajúcej vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP je síce prípustné, ale nie je dôvodné a v časti namietajúcej nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a), b) CSP nie je prípustné. Vzhľadom na uvedené dovolanie ako celok zamietol (§ 448 CSP).

22. Žalovaná bola v dovolacom konaní úspešná, preto jej dovolací súd na základe ustanovenia § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

23. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

